

J. Männik

Külv ja lõikus.

Õnne maale.

Igakuks siin ruttab tiirel käigul
Kas ehk peagi jõuaks pärale,
Sinna, kus ta lootused ja soovid
Särjest igatsevad igapäe:
Kus see igatsetud õnnemaa?
Mistlasi õnneti saan sinna ma?!

Armas rändaja, mu soov on sulle:
Wali omal õige juhtija,
Kes sind õiete wiib laanest läbi,
Kes võib õiget teed sull' näidata,
Sinna, kuhu igatseb su hing,
Kus sind ootab õnne võiduhind.

Õiget teed sull näitab elusõna,
Kes siin teda juhiks walivad
Tõeste jõuavad need õnnelinna,
Ja seal igawest nad elavad,
Sinna ligi ei saa hädaoht,
Seal on rahulik ja julge koht.

Oh kuidas särab tema ime hiiglus
Meile kustumata säraga,
Kes me' eluteed ta poole leidnud
Läbi kitsa õnnewärava,
Kui sa tahad sinna saada ka,
Bead sealt tõeste läbi minema.

Uinuke ilmatparandaw ja uuendam wägi.

Ust, mis maailma wõib parandada ja uuendada, ei tule mitte inimeste käest. Teda ei ole ühelgi inimesel wõimalik wäljamõtelda ega kottuseada, nii kui inimesed ei ole wõinud looduse seadusi luua ega teha, waid ainultiski Looja, kes ka inimeste õiged eluseadmised on loonud ja neid usu läbi pidada kähib. Efsk. 33. 15; Ebr. 10, 38. Ust on Jumala armuand, taewane ilmutus Püha Waimu läbi, inimese õigeks eluks ja selle kandwaks jõuks, nagu meie mitmesugusi looduse ilmutusi wõime mõista mõistuse uurimise teel. Usku mis Jumal annab, wõime meie tarwitada waimuliku elu kasuks, looduse seadusi ja wägesi mitmesuguses ajalikus töös ja tegevuses. Meid kumbagi parandada, täiendada ja nagu inimesed ütlewad „ajakohasemaks“ muuta on mõttetu katse, sest see ei käi inimese wõimu piirkonda, sest kui inimese silm siin wigasi näeb ehk leiab, siis tuleb see sellest, et inimene ise täis wigasi on. Siin tuleb puuduliku inimese seisukohta wõrrelda selle joodiku seisukohaga, sellele näitas, et kõik inimesed tema ümber tuiguvad ja waaruvad, kuna tema ainultiski otse käib. Tõeste on inimene, kes Jumaliku asjade üle arvustab ja selles wigasi leiab, selle sarnane. Dnn kui ta weel õiged ajal seda märkab ja oma eksitusest aru saab. Ja nii kui inimene ise on puudulik nii ka tema enese tehtud usud ja ilmawaated. Ainult see, kes inimese langemise sügawust täies ulatuses tunneb, wõib ka teda sellest wälja aidata. Sest wäiksem parandus ei aita siin, kui et inimene langemise kuristiku põhjast wälja endisele kõrgusele ja aule peab aidatud saama, mis tal oli siis, kui ta Jumala pale walguses, tema õnnistuses ja temaga osajamises elas. Kuna inimesed usufi ja ilmawaateid loowad eluparanduse mõttes ja igauks arwab enesel selle kõige õigema ja parema olewat, siis ilmub ommeti tegelikus ja praktilikus elus, et nende teooriad on liig lühikesenägelised, puudulikud ja eluõnnimetumad. Nad ei tunne kaugeksti patu ärarikkumise sügawust, patu wõimust ega needmist ega jamuti waimulise elu taewalist kõrgust. Nad ei jõua patust ega kõlwatusest iialgi wabaneda, ega elada üht elu, mis õnnelikuks, rahulikuks, rõõmsaks heaks ja puhtaks teeb, kui nad ei wõta wastu Jumalalt pafutud usku. Oma puudulikuse ja ostarbetuse pärast jätawad kõik inimeste tehtud usud ja ilmawaated siis, kui maised toed ja kindlused warisewad ja langewad, inimese lootusetuse ja meeleärarheitmise seisukorda. Ainult põhjalik uuendus, nagu seda wõib anda õige ja elaw ristiusk, wõib inimest täie rahule ja kindlusele aidata, tema jalad elu- ja ajatormides kõikumata kalgule seisma panna. Sest uut aatelist ühiskonda, kus kurjus ja ülekohtus kadunud ja ainult headus ja õigus walitseb, wõiwad ainult need inimesed moodustada, kes ise uueks on saanud oma meele waimus ja tõsises õiguses ja pühit-

(Närg kaane küljel.)

Diguse seemet külvatakse rahu sees nende heaks,
kes rahu nõuavad. Jaf. 3, 18.

J. Männik.

Külv ja lõikus.

S i f u: Uju, looda, armasta (laul). Lillekõne (laul). Üksford ja nüüd. Armu-
õpetuse vägi. Sealpool . . . (laul). Üht asja on tarvis. Teadaanne.

Uju, looda, armasta.

Armasta, et elu kannaks wilja,
Et ei pärast saaks ja kaebama:
Kewad läind ja sügis kätte tulnud,
Midagi mul pole lõigata!
Uju, sest et ainult selle läbi
Sinu lootus kinnitatud saab,
Et su filmi sest, mis siin nuttes külvad,
Rõõmuwilja üksford taewas näeb.

Uju tee wiib nägemise sisse,
Lootus täieks saab, kui kõik on käes,
Aga armastuse kaunim sära
Siilgab kustumata elu wäes.

Oh sa taewa and, nii suur ja püha,
Kelle jarnast pole ilma peal,
Iffa tahaks sinu ilu näha,
Kiita igaweses ajas seal.

Lillekõne.

Oli kewad, ilul lõiwad aasad õitsema,
Toas ei taha paigal olla, tahaks lennata
Wabadusesse ja minna kujukile kaugele,
Et saaks näha seal kuis ilma ehtind kewade.
Aga kohus kõidab koju sidemetega.
Et ei pease wabadusse, lennul linnuna,
Sammun mõttes koju ligi heinamaale siis,
Alla oru sügavusse jalgteerada wiis.
Wesi oli juba kuiwand oru põhja sees,
Sealt ma leidsin kullerkupu puhkemise ees,
Kupukene alandlikult seisab warre peal,
Mulle jala õiekeeltele kõneleb ta seal.

Siin ma õitsen sulle iluks, Jumal minule,
Et küll ma nii väike alles, annud inewäe,
Ma wõin elumõtet anda kurwal südamel.
Wõta siis mu kõnet pisut tähelepanna weel.

Minu lill ja hing su ihus ühte tunneme,
Mõlemad me' imelised Looja meistritöö,
Tema käsi on mind põrmust üles äratand
Ja sull' tähenduselõnats siia paika pand.

Mis ma lillelt kuulsin, teile tahan tuleta
Meele minu armjad sõbrad wõtte kuulata:
Et ta otsind kõrget kohta, kus wõiks kaswada,
Ega linnutiivul ikka kaugel lennata.

Mustal märjal mullal asub alanduse sees
Waatja silmal siiski tajub rõõmu waadeldes,
Rahul oma saatusega tema tõesti on,
Nii ka rahulises hinges ainult asub õnn.

Igawese päikese poole ihtab minu hing,
Selle ilma tolmuringist, kus weel nagu wang,
Nagu lill mis põrmus keerab, waates päikse peal
Oma õrna õiekrooni igatsedes seal.

Kui on õied warisenud, seemned walmivad,
Mendest fõrd ka omal ajal lilled tärkawad,
Nii me' õitsew lootus saagu üksfõrd elu wäeks,
Et sest jäed'wa õnnelilli ikka õitsma jäeks.

Sammub sügis kiirel sammul peagi üle maa,
Aga jeda lilleõnnet ei ma unusta,
Siis kui jõuab elusügis fõrd ka minule,
Dotab igaweses elus kaunim kewade.

Ükskord ja nüüd. . .

Kiiresti woolawas ajakäigus ei ole palju sõnu, mis suurema tähtsuse omandawad kui need sõnad. Ja iga inimese elus ilma erandita. Kui selle peale mõtleme, siis tuleb nii ilmotfata palju juhtumisi üksikute ja terwete rahwaste elus, mida need sõnad lähemalt ära määravad, nõnda ütelda nende peateemiks on saanud.

Ma kõnnin siin halja metsa all. Tuhandete lillede ilu ümbritseb mind. Linnud sädistawad, maipõrnikad, mesilased ja kärpsed sumisewad, õrnalt otskui paitades liigutab tuuledõhk puude lehti ja mitmewärwiliised liblikad lendawad läbisegi ühelt lillelt teise juure. Siin kujub ämblik kiirelt oma wõrku, seal kannab sipelgas usinasti oma koormat, seal firistab rohusirts oma ühetoonilist wiit, seal näen wäledat orawat õksalt õksale hüppawat. Kõikjal elu ja liikumine. Milline harmoonia — imeline

looduse kottukõla. Siin kui maitseks kõik elu küllust ja iludust, siin oleks kui ainult õnne ja rahu süle. Ükskord, mõtlesin, kui kurb, surunud oli siis siin kõik. Kui kõik need puud olid lume ja härmaga kaetud ja siin, kus nii lopsakas rohi kasvab ja lilled õitsevad, oli sügav, külm lumi. Ja nüüd: iga teeraja ääres õitsevad lilled ja isegi nii tallatud rajal tungib läbi ja avaldab elu võimust.

Oh kuidas armastab Jumal weelgi seda langenud maailma, kuidas austab ta teda ja kui kaunid ajad ta talle kingib.

Läheb mööda mõni aeg. Saak ou ju põdubest koristatud. Jumal on wilud ja wihmased. Pea katab jällegi lumi kord nii kaunisti ehitud maad.

Nii möödub ilmas kõik, kõik. Jga asi tuletab kaduwust meele ja kannab oma kaunimas õitsmise ajas eneses juba surma idu! Kas ei ole see mitte nii?

Oh kui palju ilu ja elu on nooruskewadel. Lust ja rõõm, naer ja nali igaalpool. Aga mõtle, mitte selleks ei ela ja siin, et maailma rõõmu tagaajada, aina naerda ja naljatada. Mitte see ei ole sinu Loojast määratud elu eesmärk. Kallimad ja suuremad warandused on sulle walmistatud. Nähtsimata kewad, igawese elu lilleaasad. Muudu, kui kaob elukewad, möödub suwi, tuleb sügis ja sul pole midagi lõigata, kui sul elutalwe wastu ühtegi pole kogutud. . . Ja kui weel kord õudse surmawarawa läbi pead astuma, mis siis? ! . . .

Sei jaa see ikka weel lahendamata küsimismärgina su ees ja ootab sul t wastust, mu sõber?

Kuula, mis nad laulawad!

Noorus ilus aeg, ei tule tagasi! Kas ei laula nad mitte üht laulu kaduwusest? Üht laulu kiiresti ruttawast elusügisest ja möödaminemata talwest. Jah, kui sina ka ei taha, aga sa pead tunnistama: Kõik on muutlik ja kaduw! Jlus aeg, nooruse õiekewad läheb pea mööda!

Ükskord ja nüüd! Misjugune suur tähtsus on sel sõnal meie olewikus ja weel palju enam meie tulewiku, meie igawese aja kohta. Jah, ükskord ja nüüd, selle sõna wahel ehitab kiiresti edasiruttaw aeg määratumad fillad ehk kuristikud. Taewakõrgune ja ookeanilaine, — oh weelgi palju suurem wahel igaweste aegade ilmohtatuses lahutab neid sõnu üksteisest ja mitte ainult neid sõnu, waid inimelu nendega! . . .

Ükskord oli aeg, kus sa wäikse lapsena rõõmsalt kättis kiikujid. Mälestus ununeb neist aegust. Siis tuli aeg, kus sa mainul ja metsas rõõmsasti liblikate järele jooksid, pajukoorest ehk puulehest pilli tegid ja teiste omajugustega rõõmus olid. Murest sa ei teadnudki. Sind hoidis hella ema hool, sind kaitses isa arm. Aga weel enam. Sa ei näinud, sind kaitses taewa ingel, hoidis sind kurja ja õnnetuse eest. Ja ema pani su käed kottu palwese. Jäe mu laps ikka wagaks ja heaks, ehk oli see tema südamesoow sulle. Õnn kaasa sulle eluteele; ka siis, kui sa enam minu abi ja hoolt ei tarwita, kaitsku sind taewainglid, nii kui nüüdki.

Ja nüüd. . . Nüüd oled sina täiskasvanud inimene. Wahest ehk targem omasuguste seas. Aga sinu kaitsja ingel? Oled sa teda unustanud? Sa ehk ei kuulnudki tema häält. Sa ehk lahkusid ausalt ja õigelt teelt, ja juba ammu, ammu? Ingel võis sind veel hoiatada, aga sa ei hoolinud sellest. Sulle meeldis see luuleline petlik kõrbe oasipiilt, kus õrnad palmid kohawad ja jooksewad hõbeselged allikad, sind meelitas sireenide awatlew laul. Neid läksid sa tagasi vaatama ja kuulama, ikka enam ja enam läksid sa meelitawa hääle järele, ja kui kaugele! . . . Kõik, mis sul lapsena nii püha ja kallis oli, mis su filmi särama ja südamet röömsalt tufsuma pani, lastesõbrast Jeesusest kuuldes, kõike seda oled sa ära annud tühja lestadete ja läätseleeme eest, kui olid nii väsinud jookstes petliku õhupeegelduse (fata morgaana) järele. Sinu oma wennad on sind petnud. Nad on kaasa aidanud su waenlastel su õnnistust sult rööwida, siiski ilma et oleksid seda omale saanud. (1. Moos. 27, 36.) Nii lahkusid sa kaugele oma lapsepõlwe Jumalast ja tahad nüüd kuskil kaugel tema filma alt ära elada, wõõral maal! . . (1. Moos. 4, 16. Lulka 15, 13.) Üksford ja nüüd! Oh kui kaugele lähed sa waene hing? Kus saab sinu ots olema selles teel?

Tahad sa julgelt ja hoolimata seda teed lõpuni minna, siis ärkad sa ometi üksford, aga seall! . . Oh hirmus mõte! Mitte siin, waid seal üksford ärgata! Sinu meele tuleb su endine aeg! Endine kadunud ja kalli wõimaluste, kaotatud armu-aeg! Aeg, mis tühjalt äraraisatud ja nüüd igawesti möödunud! Mis enam kunagi tagasi ei tule! Üksford ütled sa: Oh missugune kallis aeg oli see! Aga nüüd? Igawesti kadunud see kallis wõimalus, kellega siis mängisid ja ütlesid: Minagi ei taha hukka minna! Üksford tahan mina jätta seda kolwatumat elu, aga mitte nüüd. Sest olen ju weel nii wäga noor. . . Ja kui mind paluti ja manitseti, kui mulle meele tuletati, et aeg ruttu möödub ja ükski ei pea teda ega takista, ütlesin ma: Oh jätke mind nüüd. Tuleb wanus, tuleb haigus — siis on aega küll! Minult mitte nüüd!

Aga sina! Sa ütled koguni: Oh, see on kõik tühi! Jätke see igaw jutt ja rääkige midagi mõistlikumat ja ärge hullustage oma usuga! . . See wana piibli legenda! Mina ei ole enam nii rumal! Mina ei lase ennast nii kergesti petta! Mina ei nõua pilwetetagust taewariiki, mina teen sama maailma, kus elan, enesele paradiisiks, kui targasti elan. . . Aga teie Jumalat ja õnnistust ei tarwita ma, seda pakkuge neile, kes iseennast ei oska aidata elust läbi.

Oh sõber! Kui mitte nüüd, kui mitte kallil armuajal oma süüd tundes ja kahetsedes, siis üksford. . . Üksford seal, kus kõik kahetsus asjata, kõik hiljaks jäänud igawesti, kõik wõimalused kadunud, seal tuleb jälle su meele see, mis sa üksford suurusdades rääkisid. . . Waata Isrand tuleb mitmetuhanda pühaga kohut pidama kõikide kowade sõnade pärast, mis jumalakartmata patused tema wastu on rääkinud. Juuda 14, 15.

Enimesed satuwad tihti raskeajalise õnnetuse, kahju ja murede sisse. Nad tahamad sealt jälle wõitjatena wälja tulla ja paljud trööstiwad

end lauldes: Looda süda, looda jälle, Dota õnne aimukest j. n. e. Aga kuule! Seal mürisewad suurüfid ja woolawad wereojad. Mis laulab seal sõjamees? Oh, see on ju koguni teistfugune laul: Pea mõeldud: On kõik rõõmustus meilt wõetud. . . Riidad ja küll oma palgeid, purpurpunad piimawalgeid, oh need roosid on närtfivad!

Eks see tuleta meele: Siin maailmas on kõik kaduw. Paljudelt on sõjakäsi armutatult wõtnud kõik, mis neil oli armas ja kallis. Nende sugulased, sõbrad, armsad omaksed. Mitmelt elu ja terwise, raha ja wara. Ja weel tuhanded teised õnnetused ja hädad, kõik nad on inimese maapealst õnne rikkumas. Mitmed, kes suurelised olid ja hooplesid ja rikkust omaks jumalaks panid, peawad nüüd üttema: Olen nüüd wae-sem kui see, kes midagi ei ole kogunud tagawaraks!

Ent see annab kuidagi parandada, kuigi mitte küll kõigil. Nad nägid waewa, kogusid ja said jälle kaduwat warandust. Seft see oli nende ainus elu. Selle külge panid nad oma terve tahtjõu, südamet, meele ja mõtte. Aga kuidas on lugu igawesega. Mis on tehtud selles, et seda kätte saada?

Mu armas sõber! Kuidas on sinuga? Ära pane pahaks, et seda sult küsin! Kui palju korde ei ole sina käinud jumalafõna juures. Sa-gedasti olid sa wäga liigutatud — ja walasid pisaraid! . . . Do, see oli arm. Ipa piisk, mis su südame sulatas, sulle meele tuletas: Armas laps! Küll on aegu läinud! Oled küll kaua õnne otsinud ilma katkiste kaewude juurest! Aga tule mu juure, ma tahan sulle hinnata anda elu-wee allika seest. (Jlm. 21, 6; 22, 17. Luuka 15, 16.) Tule ära tühja lestadet kallalt! Jial ei wõi need su hinge nälgida täita. Nii armastati räägib Jumal oma sõna ja Püha Waimu läbi sinuga. Ja sa olid pea-aegu ju walmis minemas. Aga siiski ei läinud see. Ja nüüd! Kui neid ridasid loed, oled weel siin kallil wõimaluste maal. Anna end siis tänata temale, kes su järele armuga käib ja sind otsib. Oh siis anna ennaft leida, tema sulle hinge peida.

Üksford olid sa noor, terwise, jõu ja ilu täiuses. Sa naersid ras-kuste üle. Sina wõisid nii kergesti kas wõi hirwedega wõidu jooksta. Ja weel enam oleksid sa enesele soowinud. Oh, sa oleksid omale tüibu soowinud, et lennata kaugele, muinasjutulisesse õnne ilma. Maale, kus aina päike paistab, lilled õitfewad, linnud laulawad. Kus igawene kewad walitseb. Kus tundmata mure ja waew. Ja kui sa lustilikult sõitfud paadiga wagasel weepinnal, ärkas sinus unistus kaunist, näge-mata kuldsest rannast, kus kõigi su soowide paleus, kõigi südame igat-fuste kodu ja puhkepaik. Seal tahtfid sa kord puhata ja maitsta rahu ja õnne, kaua, kaua.

Aga nüüd! Aeg on sinu juuksed muntunud hõbehalliks. Sinu sil-made selgus on kadunud, nooruse lust ja rõõm otfa saanud. Unistus kuldsest rannast on sind petnud. Sina ütled: Oh need endised päewad — iial ei tule nad tagasi! Mis see on, et mu jalg nii tõntas on, filmad enam ei jeta, kõrwad ei taha hästi kuulda. Aga sina ei küsi mitte

targasti selle järele! Kas sa ei tea siis: Aeg kõik asjad lõpetab. (Kog. 7, 10.)

Jah, aeg kõik asjad lõpetab — see on tähtis sõna. Aga see teine on palju tähtsam, mis ütleb: Jumal ikka armastab. Ikka armastab tema sind, kes sa teda iial ei ole armastanud. Sina, kes sa kurdad taga oma kadunud noorust ja selle õnne ja ilu, aga mitte oma kaotatud armuaega. Aga sa oled ju veel siinpool surma. Oh kui kaua ju eland ja ikka käind laia teed. Aga ka nüüd, jah, isegi nüüd on veel armas aeg ja õnnistuse päev. Oh pea seda kallits! Pea kallits neid wiimaseid armuaja minuteid, mis sul veel elada on. Kutta oma Õnnistegija juure ja ütle: Jeesand, kaua olen su armu põlganud, kaua käinud laial teel! Aga ma tulen nüüdki veel, võta mind kõlvatumat armust veelgi vastu. Kui sina seda teed, siis tea: Jumal armastab sind veel ja sulle maksab sõna: Kes minu juure tuleb, teda ei taha ma mitte wälja lükata. (Joh. 6, 37.)

Siin pööran ka sinu poole, armas ärataganenud hing. Ükskord maitsesid sina ju pattude andeksandmise rahu ja rõõmu. Ükskord olid sa Jeesuse armastuses õnnelik. Aga nüüd! Mis kurja oled sa oma Õnnistegijast leidnud, et sa teda maha jätsid? Mii küsis kord üks piiskopp ühelt ärataganenud õelt. Mii küsin ma ka sinult. Seda õde tõi see lihtne küsimine tagasi Jeesuse juure. Sest ta hakkas oma ärataganemise põhjust järele vaatama ja leidis, et tõesti tema enda küljes on süü. Jah, mis põhjus su langemisel ka iganes wõis olla, kas petlik maailma meelitus, wägewad fired ehk wägewa waleõpetuse wõim, siiski pööra, pööra Jumala pärast veel ümber. Tema pikameele ja armastuse pärast, mis ütleb: Pööra ümber ja ärापööratud Jisrael, siis ei taha ma oma filmi mitte wiha pärast näotumaks lasta saada su vastu j. n. e. (Jer. 3, 12.) Pööra ümber ja ärataganenud Siioni laps, muidu ei saa Jumalal sinu hingest kord head meelt olemä. (Heebr. 10, 38.) Jäe veel kord seisma hirmsal ärataganemise teel. Tee veel kord üks tõsine ümberhindamine ja mõtle: Mis sellel maailmal pakkuda igawese õnnistuse waranduste vastu? Kas ei ole tema rõõm, ka see kõige parem, mitte üürrike, üks petlik läik, üks aur, mis pea kaob. Kas ei ole see aga ainult üks magus kihwt, mis elu täiesti ja jäädawalt kihwtitab. Kas ei jõua Jeesand mind, kui jälle õiguse teele pööran, kinnitada, et ka raskustes talle otsani truiks jääda wõin. Kas ei wõi tema oma wägewa käega juhtida mu elulaewa ka wastu wett ja tormist ja laintest hoolimata waiksesse rahuranda. Wõib olla ei arwanud sa omas kergemeeles oma ärataganemist enese kohta mitte raskeks, sest awatus oli nii suur ja wägew, aga ükskord saab see kohutawalt raskelt su peale mõjuma. See pärast pööra enne kui see ilmwoimataks saab, kui su süda kiwikowaks läheb ja sulle muud ei jää osaks kui kohtu ja tulise wiha ootamine. Oh kui südamest wotab Jumal veel su tagasitulekut, aga teadmata kui kauaks.

Armsad Jumala lapsed, kes usu wäes mõitlete ja kadumata püran-

dust suure hoolega taga nõuate! Üksford olite nagu kõik teisedki, käisite laia teed. Waatad ühe pilguga oma möödunud elu, mis näed sealt? Üksford oli aeg, kus ja olid saatana õnnetu wang ja lihaliku tahtmistele, himude ja ihaldamiste ori. Püü ja õnnelik võid nüüd laulda oma Peastjale, kes ainult selge armastuse pärast sind patuporist werega on puhstaks pesnud, sind kõige kallima luuega ehtinud, sind tõstnud kõrgema seisuse sisse, mis taewas ehk maa peal nimetatakse. Üksford ja nüüd — misjugune määratu wahel. Enne patu ori, nüüd õnnis Jumala laps.

Sina ristiteel käija hing! Kes ja tihti siin maailmas raskusi pead kannatama. Tröösti ennast selle mõttega. Üksford ja õige pea saan ma igaweste rõõmus olla. Nüüd läheb mulle kannatust tarwis, see peab mind puhastama, sulatama, kõlblikuks tegema igawesele elule ja õnnistusele. Üksford saab walu ja filmawesi lõppema. Üksford jaan mina Jumala Talle näha ja austada lõpmata walguise sees. Halleluuja. Pea lõpeb kannatus. Pea olen õndsate ja inglite seltsis igawesel kaunil kodumaal.

Üksford ja nüüd! See sõna saab fõrd kõigilt inimhuultelt kõlama, ühedel hõiskawas õnnes ja wõidurõõmus, teistel ilmotfata walus, piinas, ahastuses ja igaweste hiljaks jäänud lõpmata kahetuses.

Nüüd hirwitab weel ülekohtus ja wale! Igawesi tõeasju salatakse ja nimetatakse tühjaks legendaks ja muinaslugudeks. Julgesti ja häbemata meelega ja otsekui oleks nende kindlus raudne, tahawad nad naruks teha ristiusku, kõigutada igawest kalju ja kogudust, keda põrgu wärawad ei pea ära wõitma, halwaks ja ei miskikski panna. (Matt. 16, 18.) Aga pea tuleb Siioni austuse aeg. Kannata seepärast rõõmuga, wäike kari, sest Isa hea meel on sulle kuningriiki anda juba sellel maal, tuhandeaastases rahuriigis ja üksford siis, kui kõik on uueks saanud. (Luuka 12, 38.)

Jah, üksford ja nüüd! Mõttele selle sõna peale, armas inimene, oma suremata hinge kasuks. Heida üks pilk oma möödunud elu olewiku ja tulewiku sisse. Olgugi tulewik tume ja kinnikaetud, üks asi on sealtki kindel: Üksford saad sina lõikama, mis ja oled külwanud. Wõid sina rahuga, kui see lühike, üürike elu on möödunud, oma filmi kinni panna, et fõrd üles ärgota igaweseks eluks, wõi kannab sinu elutöö, sinu külw igawese hukatuse wilja. Jah, nüüd on aeg, kus igauks wõib walida, otjustada, paremini teha, wana patuelu jätta ja uut alata, üksford aga on see igawesti hilja.

Aeg ruttab kiiresti ja kaob! . . . Ta on Jumalast meile antud otjustamise ja walimise ajaks kahe tee ja lõpusihi wahel, sest kolmat ei olegi. . . Sellepärast, mu armas sõber! Wali ja otjusta nüüd järelekaaluwalt, põhjalikult, tõsijelt ja kindlalt, ja mis peaafti — armsal, õigel ja heal ajal, aga — wali, wali targasti, nii et kunagi üksford kahetfeda ei tule igawesti! . . .

Armudõpetuse wägi.

Johannes oli parim noormees oma ümbruskonnas. Ta oli ka lapsest jaadik juba üks hea ristiiinimene, nii hea nagu see, kes weel ei ole oma pattu tunnud ja kes kõik wõib teha, kuid siiski end õigeks arvata, kui aga ei ole just „kellelgile kurja teinud“. Ja ta oli siiski weel parem, sest temal olid mõnesugused woorused, mis mõnel teisel heal inimesel ei ole, nimelt ta ei joonud wiina, ei suitsetanud, ei rääkinud wanemate inimeste kuuldes rumalasti ja wandus väga harwasti kurja, ainult mõnikord, siis kui meel õige paha oli. Ka ei sallinud ta, kui keegi Jumala nime teotas. Ja tema ristiiinimese woorustest peab weel märkima, et tema korralikult armulaulal käis, et tema lugema ja laulma oli õppinud ja et ta oli ka austatud ja lugupeetud, kes ei tahtnud oma au millelegi rüwetada ega teiste ees naeruks saada.

Mis sest siis wiga, kui ta noorena kõrtsis teenides kõrtsiistele pilli mängis, mille järele nemad siis tantfisiid, ja kui ta ka isegi wahel tantfisis. Inimene peab ju ometi rõõmus olema, mõtles ta. Ja kui siis pühapäewased tunnid wahel kaardimängimise peale kulufid, siis arwas ta, et aeg ju muidu igawaks läheb ja seda peab ikka kuidagi wiitma. Pealegi ei tee ma sellega kellegile kurja.

Ja kas pole siis seegi maja jumalafõnaga õnnistatud. Õpetaja — kõige pühama mees terwes kihelkonnas — teab ju seda, ja üks tema laulata ka noortrahwast jumalafõnaga, ehkki teab küll, et need ka pulmas tantfiwad ja wiina joowad.

Need olid ta head wabandused. Ja jälle sai süda nii kergeks, kui wahel mõned raske mõtted piinama tahtsid tulla. Noor inimene ei wõi ju nii kurb olla, kurbadele mõtetele maad anda, siis on elu liig raske. Ja kes on, kes kõike pidada jõuab, mis meile ettekirjutatakse ehk kirikus loetakse.

Mõne aasta eest oli ta hakkanud abielumeheks ja saanud omale wäikese rahulise kodu. Eks siis olnud elu ülem eesmärk saawutatud. Paljud mõtlewad küll nii. Temal aga puudus midagi kõige tarwilisemat, mis tema ise ei teadnudki. Seda teadis aga väga hästi tema usklik ema, kes tema eest mitu korda filmaweeaga Jumalat palus tema hinge päästmise pärast. Sest, ehkki tema küll inimestest oli austatud ja lugupeetud, aga ärge imestage, kui ütlen, et kõige oma headuse ja wooruse ja ristiiinimese nime juures, ei olnud see temale sugugi tähtis, mis Jumal temast mõtles. Tema headus pidi weel häbisise saama, tema au sügawasti alandatud ja tema ise inimeste ees jõledaks saama, kui temast pärast pidi mees saama Jumala südame järele.

Tema isa oli furnud ja ema elas temast kaugel üle kahetuümne kilomeetri K külas H talus wabadikuna. Kord ühel talwisel pühapäewa hommikul tahtis ta ema waatama minna, aga kui ta sinna sai, ei olnud teda kodus, ta oli juba laupäewa õhtul sealt wiis kilomeetrit eemal olewasse külasse läinud, kus ühes talus palwetundisid

peeti. See oli aeg, kus meie maal oli suuremaid ärkamisi, kus mitmes kohas, siiski aga, nagu nüüdki, usklikkude kohta kõiksugu jutte räägiti ja neile mitmesugu nimesid anti, nagu hüppajad, tõrreusulised j. n. e. Nad pidada inimese ära tegema ja meelitama oma nõusse, ja see, kes on annud, ei pea enam pääsema. Si ole aga imeks panna, et maailm niiviisi otustab, sest ta ei tunne Jumala Waimu tööd, kes patuseid äratav waimulikust surmast ja neid elawaks teeb Jumala auks.

Berenaine ütles Johannesele, et ta seal wõib emaga kokku saada ja juhataks teda otsemat teed siina. Johannes jättis jumalaga ja läks.

Peagi oli see wiis kilomeetrit käidud ja ta oli nimetatud talu ligi jõudnud, aga see osa, mis nüüd täita tuli, oli see kõige raskem tee, mille sarnast ta oma elus weel polnud käinud. Tema sees algas nüüd tugev wõitlus, kas minna edasi wõi pöörata parem tagasi. Sest üks seestpidine hääl ütles talle: ära sinna mine, seal on kõik need usumäratsejad nüüd koos, tulewad sinuga rääkima, ja oled üksi päini, mis sa oskad neile wastata. Küll ta julgustas ennast ja otsis tarku sõnu, mis peaks neile wastama, siiski kadus julgus wägise ära. Läks natuke maad edasi, tuli jälle tagasi. Wiimaks sai aga ikka kuidagi julgust rohkem, talle tulid niisugused julgustawad mõtted, et ta hakkas neid nii tühisteks arwama ja omas meeles halwendama ja ennast nii suureks tõstma, et mis nemad siis ikka on, ehk mis nad temale teha wõiwad. Läks siis sinna ja jäi kotta, mõeldes, küll ma siis räägin emaga, kui nad wälja tulewad. Mõned inimesed tulid ja läksid kõhe sisse, tema aga jäi üksi kotta. Korraga aga hakati seespool laulma üht ilusat wiiti, ta jäi uksepraod wahelt kuulama, sai ka sõnadestki sugu aru, need olid Jeesusest ja jumalalaste aust ja õnnistusest. Oi, kuidas see wiis ja sõnad talle meeldisid, see oli tema meelest kui üks imeasi ja ta ei wõinud müts peas enam kuulata, sest ta oli ju üks parem ja õigem ristiniimene kui teised. Mõned inimesed tulid weel ja tal hakkas häbi kajas palja peaga seisista, üks hääl ütles nagu tema sees: mine ka sisse — ja ta läks.

Aga mis nüüd! Tuba oli väga walge ja rahwast ka kaunis palju koos. Aga seal laua juures oli ka weel mitu wenda ja õde. Kui tema nüüd niiviisi seal seisis ja nende filmad tema poole pöördud, oi, küll oli see temale piinlik, tema tundis ennast korraga nii koledana ja patuseks, ilma et keegi oleks weel sõna rääkinud, kuna ta tähele pani, et nemad olid kõik rõõmsad ja õnnelikud. Keegi tuttav tegi temale enese kõrvalde ruumi, et istuda sai, aga siiski ei olnud talle paremat ühtegi, tema filmad jäid ikka wastu walget, aga tema oleks neid heameelega tahtnud kuskile ära peita, aga ei saanud. Ta oleks küll heameelega wälja läinud, aga ta oli kui kinninaelutud ühe koha peale. Kõik, mis tema enesest oli ülesehitatud ja tee peal nende usuhullustajate wastu mõtelnud, näis tema meelest nagu neile teada olevat. Üks ja teine tõusis üles ja tunnistas, aga iga sõna oli kui temale räägitud, haamri-löögina mõjus see temasse. Oh misugune imeline wägi sel sõnal nüüd oli, seda ei wõinud ta enne sugugi arwata, sest ta oli seda kirikus ju

küll kuulnud. . . Ta oli Jumala wäge saanud looduses tähele panna, aga see oli teda aga seks korraks hirmutanud, rohkem ühtegi. Nii löi furd pitkne tema seitsme- kuni kahesja-aastase onupoja furnuks, kes temale järele jooksis, kui ta furd karja läks, ja peale selle weel ühe ane. Ta kohlus küll kangesti, aga pea oli see möödas. Aga siin, misfugune häbi ja patu häda teda waewama hakkas, seda ei wõi kuidagi kirjeldada. Ta hoidis pea ripakile, et keegi tema filmi ei näeks, ta pigistas nad finni, aga nad walgusid otseski keewa wett täis ja ta pidi neid jälle lahti tegema, pijarad jooksid wahetpidamata. Tema suur kangus ja enesest lugupidamine oli murtud, ta oli filmili põrandal maas nende põlatud usumääratsejate seas ja nuttis.

Aga kõigefuuremat hirmu tegi temale weel see, kui mõtles, et peab oma pattusid seal hulga inimeste ees tunnistama hakkama, sest ta oli ju kuulnud räägitawat, kuidas mitmed oma mustemadri patud pidada üles- tunnistama. Kui juba kõik olid kõnelelud ja lõpuks mõni laul weel lauldud, siis astus üks temale tuntud wend tema juure ja ütles ka teistele: Palume selle nooremehega Jumalat. Ja nad palusid, üks ja teine, aga tema ei saanud ise sõnagi suust, teda waldas ainult hirm, et peab pattusid tunnistama hakkama. Kui nägi, et seda ei nõutud, jäi nutt wiimaks üle ja ta jäi ootama, et nüüd sünnib wist midagi iseära- likku, aga midagi ei sündinud, ta ei tea miks, sest oli ikka kuulnud rää- gitawat, et inimene peab pattude andeksandmisest rahugi ja rõõmu leidma, aga temal jäi kõik kui ennegi. Siiski mõttis ta nõuks sellest päewast saadik Jumalale elada, ta ostis omale selle uue lauluraamatu, see oli rahupasuna noot, kus need ilusad laulud sees olid, mis teda sinna kambri meelitafid. Oli ta weel emaga rääkinud mis tarrwis ja oli temale finnitatud saanud, et ta patuelu peab jätma, paluma ja wal- wama hakkama, läks ta jälle koju tagasi. Samal õhtul luges ta oma uut lauluraamatut, mis ta kolmekümne kopika eest oli ostnud, ja ka pal- wet kirjuti lauluraamatust. Esmaspäewa hommikul luges ka weel ja rohkem ühtegi enam. Ka salmiraamat ei olnud tema meelest nii ilus kui esite oli arwanud ja ta ei tunnud, et temaga midagi uut oleks sün- dinud, tema süda oli endiseks ja wanaks jäänud.

Aga siiski oli temal midagi südames, see oli üks dieti teraw astel ja selle wastu takka üles lüüa tuli talle wäga raskeks.

Nädala pärast pühapäewal pidasid mõisnikud seal metsas jahti. Johaannes oli ka kikkajate seas, sest teatawasti on ju jahil kikkajad, kes mitmesugust kisa ja kõrg teewad, et metsloomad metsast lagedale lassfate ette wälja tuleksid. Õhtul loeti mehed metsas üle ja seati kõrtsi ees ritta, kus neile siis päewapalk, 30 kop., wälja maksti. Kõrtsi juures sigines kõrtsi sulane ka hulka; üks meestest ütles, et teda ei ole metsas olnud. Seda ütelist kordas Johaannes kõwasti ja lisas weel juure, — eks tema saa meie küljest oma palga. Sulane ütles temale selle peale: tõrreusuline, mis peale Johaannes tuliwihaseks sai ja kõhe oleks teda löb- nud, aga ta oli temast nõrgem. Tema palwetundis käimise lugu oli

juba külas kõik teada ja see pahandas teda väga, et keegi teda tohtis tõrreusuliseks nimetada. Nüüd kahetsetes ta kangesti, miks ta ülepea sinna tundi oli läinudki ja hakkas järele arvama, kuidas jälle oma kaotatud au tagasi võiks saada.

See juhus tuli ka õige pea. Warsti peale seda tuli tal sepale minna hooft rautama, sepp ei võtnud töö eest raha, vaid ütles, et ta peab liiku tegema. Johannes pidas seda enese õnneks, sest nüüd võis ta näidata neile, et ta mitte mõni tõrreusuline pole, võis oma kaotatud au tagasi võita. Väfsid siis seltsis kõrtsi juure, kus oli suur hulk rahvast koos ja enamasti kõik tema tuttavad. Kõdigile ostis ta siis wiina, kes aga kõrtsiuufest sisse tulid ja kes seal olid, laulis mõne rumolama laulu veel ka ja oligi kaotatud au jälle käes, sest keegi ei öelnud enam talle, et ta tõrreusuline on, vaid kõik austasid teda, et aga rohkem wiina saaks ja tema ei olnud seekord ka kitsi. Oli jooming lõppenud, siis aitasid pärast veel saanigi peale ja andsid ohjad kätte. Nüüd sõitis ta koju kui aus mees, kurat oli talle seda küll tagasi kinninud, aga sellest päevast oli tema kui elawalt maha maetud, ööd ja päevad waewas ja näris teda salajane, seestpidine hingepiin. Ei ükski asi teinud talle enam rõõmu, ei tema noor naine ega ükski väikest last. Tema maitsetes nüüd oma kõlwatuma külvi wilja.

Aga siiski ei läinud tema sellele abi otsima, kuigi ta teadis, kuidas seda oleks saanud. Kaotatud au, usklikkude juure minna, keda seal nii põlgawa nimega nimetati, ennast alandada, kahetseda, ei, seda ei suutnud ta, selleks puudus tal julgus ja üks salawägi hoidis teda kinni. See wägew, kes tema südame koda hoidis, ei taganenud enne, kuni temast wägewam sõjamees tuli, kes kõik ta saagi ära wõttis, mille peale ta lootust pani ja seda wägewat kinni sidus.

Baar aastat möödudes sarnases piinawas, õnnetumas elus, tuli neile wõõraks tema abikaasa tädipoeg, kes oli hilja aja eest saanud jumalalapseks. Tema oli ennemalt koguni allapoole läinud oma eluga, sest oli suur joodik ja alkoholi mõjul tegi ta muidugi palju rumalust ja kõlwatusi. Tema endist elu tundis ja teadis ka Johannes hästi. Kristus oli aga temast ühe uue inimese teinud, seda tunnistas ka tema nägu ja wälimus nüüd. Tema silmad hiilgasid kui inglit, nii et Johannes ei wõinud tema filmi waadata, temal tuli hirm enese üle, läks pimedasse nurka ja nuttis seal. Seekord ei rääkinud külaline temale midagi õndsaksjaamisest, aga näbala pärast tuli ta tagasi ja temaga veel üks wenda ja üks öde, nii olid nad siis wiiekese. Nad tulid hommikul sinna, pidid aga õhtuni ootama, sest Johannes oli lauakirikku läinud. Õhtul tulid nad talle ju teele vastu ja läksid siis seltsis tema maja juure tagasi. Nüüd algas otustaw lahing, nemad hakkasid tema südame lugu küsima, tema jälle hakkas piiblit arwustama, wana tuntud Raini naisewõtmise looga alates. Ometi pidi tema wiimaks alla andma ja jumalafõna tõe ees suureks patuseks jääma, siis seletasid nad temale veel paljugi jumalafõna, laulsid mitu ilusat laulu ja palusid põhwili Juma-

lat. Kui olid õhtust sõõnud, siis läks ta neid veel tüki maad kodu poole saatma; oli juba kaunis pime, kui nad jumalaga jätsid, siis kutsusid nad teda ka ühe wenna juure palwetundi, kes ise ka seal oli. Aga siis tundis ta, et tal sugugi selleks tahtmist ei olnud, waenlane hoidis teda weel väga kõwasti kinni, ta rääkis küll nende meele pärast ja ütles: „Kui Jumal aitab ja mul terwis on, eks ma siis tule,“ südamees mõtles aga: „Seda ma küll ei tee, ega see endine lugu pole weel meelest läinud.“ Nii lahkusid nad seekord, aga et tema pärast juba nii palju oli Jumalale räägitud ja Jumalat palutud, siis halastas Jumal wiimaks tema waese patuse peale ja päästis teda imelikult.

Samal nädalal reede hommikul kella nelja ajal magades nägi ta toledat und. Tema läks otsekui ühte suurde ruumi, kus palju tantsijaid oli, need olid temale küll sõbrad, aga need olid kuradid, nad kõõberdasid hullusti, otsekui ei oskaks nad tantsida, tema aga tahtis neile näidata, kuidas tantsida tuleb ja ta kutsus ühte ja teist, nemad aga hirwitafid teda, temal sai hale meel selle üle, et kõik teda põlgafid, ta läks sealt wälja ja nuttis, temal oli nii paha tundmus. Siis ütles temale wiimaks üks seestpidine hääl: kuhu saab sinu hing nüüd, siis sai tema suureks, ta lasi põlwili ja nuttis väga palju, nüüd aga juba kahetseuse pisaraid. Kui ta wiimaks üles ärkas, oli see hirm ikka tema sees, mis uneski ja mis ta unes oli nutnud, seda oli ta loomulikult nutnud, sest pea padi oli filmaweeft märg, ta oli nüüd ülewal ja pimedas ruumis, ei olnud seal kedagi teist ja temal oli ainult weel Jesandaga tegemist, sest tundis ennast väga patuse olevat. Ta tuli woodist wälja ja lastis ennast põlwili põrandale, nuttis ja palus, siis läks õue, heitis ukse ette põlwili nuttis ja palus. Kui ta wiimaks mõtles tuppä minna filmi pesta ja lugema hakata, tuli tal üle kõrge ukse läwe astuda sügawale, külmale kivi põrandale, seal pidi ta peaaegu nõrkema. Kui ta nii väga palus, siis tuli tema meele sõna: hüüa mind appi ahastuse päewal, siis tahan mina sind seft wälja kiskuda ja sina pead mind austama. Ja ühekorraga, misjugune suur imetegu sündis nüüd, tema tundis, et tema hirm, häda ja koorem on kadunud, tema on päästetud, rääkimata rõõm ja rahu täitis tema südant ja meelt ja tema hakkas Jumalat kiitma ja austama. Tema oli saanud Jumala lapse õiguse ja tunnistuse. Nüüd pesti tema omad filmad ära ja kui ta neid kuivatas parajasti, ärkasid ka tema naine ja naise wanemad üles. Ta hakkas ka neile kohe rääkima mis Jeesus temale teinud, aga selle asemel, et need temaga ühtlasi oleks rõõmustanud, kohkusid nad ära ja arwafid teda nõdrameelseks. Sellest päewast oli riid majas kolm ühe ja üks kolme wastu, kuni ühe aasta pärast tema naine ka oma kodu päästetud sai.

Nüüd ei häbene tema mitte Kristuse armuõpetust, sest ta on tunnud, et see on suurim Jumala wägi ja on temale õnnistuseks saanud. Ei pahanda ka selle üle, kui keegi teda usu pärast teotab ja sõimab, tema suurim rõõm ja õnn on see, et ta Jumala laps ja taewariigi pärija on. Ja olgugi ka tema tee käinud raskustest ja kannatustest läbi, aga 35

aastat on Jēšand imelikult kannud ja kaswatanud. Ja ta tahab ikka õnnistada ja hoida ja kanda teda, sind ja mind. Sellepärast, kui sinagi, kes seda loeb, ehk seda armu ja päästwat wäge weel ei ole tunnud, siis otfi seda aegsasti ja anna ennast kohe terwelt ja täiesti Jeesuse omaks, et sul mitte ei oleks tarwis pärast ilmaasjata süidame piina ja hinge ahastust kannatada, nagu Johannesel.

Sealpool. . .

Õndsate rõõmust tahan laulda ma,
Seda Waim ise wõtku ilmuta,
Pisut küll jõuab siin surelik keel
Rääkida mis meid ootamas eel.

Sealpool surma jõe lainte kohinat
Kuulen kodumaalt kandle helinat;
Sealpool risti ja waewa radasi
Kuulen rõõmu laulu helisi.

Sealpool pimedat surma wärawat
Näen ma taewa walguses särawat
Wõitjate hulkasi aujärje ees,
Kullast kroonid neil hiilgawad peas.

Sealpool mustawat surma warjumaad
Ditfewad kallid taewa rahu a'ad;
Peale kitsast, waewalist kõrbeteed
Jahutawad taewa elujõed.

Sealpool nutu ja leina kahinat
Kuulen rõõmu hääli ma hõiskawat,
Jgawesjel õndsjal taewasel aul
Kõlab tapetud Tallele laul.

Sealpool wõitlemist kaunil kodumaal
Rahu ja rõõm on wästind wõitlejal;
Kuningas aukroonil ehitab neid
Wõidulaulu siis laulawad nad.

Sealpool mustawaid mure mägest
Maitfen taewase rõõmu wägest;
Sealpool elu tormide lõppemist
Leitan õndsas rahus hingamist.

Taewa linnas, kus mu igatsus on
Talle pruuti ootab lõpmata õnn,
Peiu armu süles hingama peab,
Ikka temaga ühendud jääb.

Oh kui kallis ja armas lõpmata
Jeesu armu rinnal seal hingata,
Tema armast palet ka waadata,
Teda kiita järjeft lauluga.

Üht asja on meil tarwis.

Lufa 10, 42.

Maailm töötab noorele inimesele väga palju, eriti neile, kellel jõukad wanemad ja juba algusest peale ei tule kibeda puudusega mõelda. Neile seisawad teed lahti paljudele võimalustele. Hariduse ja teaduse ilmaotsata warandused ja selle läbi kuulsus, au ja lugupidamine seltskonnas ja paremad ametid riigi ja ühiskonna teenistuses, ehk isiklikud ettemõtted ja ärid, mis võimaldavad head fisjetulekut ja mille läbi neil ka võimalikuks saab midagi tähtsat teha ja korda saata oma rahwa heaks ja oma perekonda korralikult ülespidada, need kõik on asjad, mis neile kättesaadavad. Kas on siis inimesel midagi paremat tahtagi enam? Kas ei wõi need asjad elule wäärtust anda, kas ei wõi need teda õnnelikuks teha? Ja fiiski! Meie ajal just kuuleme meie arutihti, et noored inimesed, mitte ükski waesema rahwa kihist, waid otse nende seas, kellel kõik need võimalused kättesaadavad on, endi eluga lõpuarwe teewad, sest seda kokkuvõttes leiawad nad, et elul seda wäärtust pole, mis tal peaks olema, tunnewad ära, et seal on üks tühi koht sees, üks puudus, mis ei anna millegagi end täita, üks wiga, millel pole parandust, üks sügaw haaw, mis ei lase arstida ennast kõige targemaistki tohtreist ja nõuandjait.

Wõtame ühe teise näituse. Seal on kaks noort inimest. Mitte wara ega rikkus, waid tõstne armastus seob neid. Nemad on tõeste õnnelikud, kuidas seda noored inimesed iganes wõiwad olla. Nemad ootawad aega, millal jäedawasfe eluühendusse wõiwad astuda — pulmapäewa. Ja kui see tuleb — siis on nende õnne täius käes. Suurim igatsetud eesmärk on saawutud. Aga lähneb mõni aeg mööda ja nemad leiawad, et nende elu polegi enam nii luulelik, ega paradüüsilik, kui nad esmalt endile ette kujutasid. Arusaamatused ja lahk helid tõusewad, sagedasti neile endile tundmata ja seletamata põhjustel. Ehk jälle tuleb surma külm ja kare käsi nende perekonna õnne rikkuma. Wõtab nende armsa lapse, ehk abikaasa teise kõrwalt ära. Kui õudseks, rõõmutaks jäeb nüüd kõik. Otsegu poleks enam miski mõttet elada. Nagu oleks kõik nii tühi ja kurb — otjata kurb, troostita, lootusetä. Eks see ei tunnista seda: Üht asja on tarwis! Muidugi väga suurt ja tähtsat, mis hing aimab, peab küll kuskil olema, aga temal ei ole. Seda on weel tarwis, mis mu elule annab jäädawa wäärtuse, kustutamata õnnepära. Mis mulle annab üht tuge raskemais elu wõitlusis. Mis pimedat eluteed wõib walgustada, nii et ma tean, et ka raskemal aegadel on mul üks magus lootus, et peale raskusi ja kannatusi saan kord jäädawalt neid unustada, igaweste õnnelik olla. Mis selle okkalise elu teele rõõmu roose külwab, et ka keset kannatusi ja walusi, mida maailmas ju nii palju on, ikka õnnelik wõib olla, ikka trööstimist leida. Aga muidu

kui jeda ei ole — kui lootufeta kurwaks jäeb fiis inimene. Ükski aşi ei wõi teda trööstida. Ainult surm on see, millest ta ootab omale pääsmist. Aga fiiski! Kui ta sügawalt hakkab selle peale mõtlema — mis sügune õuduse tunne waldab teda! Mis sügune kirjeldamata hirm wõtab teda kinni, mõeldes igawese ajale, mida tema ei saa salata.

Mis sügune ka ei oleks inimese elu, kas tema elas fiin priiskawas rõõmus ja külluses, kas tema kandis ausat ja suurt nime, aga surma tund, sellega kaob see kõik. Seal tunneb waene inimene, et see kõik peab maha jätma ja tema ise ussidele jöödaks saama. Kas see oligi elu kõrge ja suure eesmärgi hale ots. Runa ühed elu tühjust on tunnistanud ja teda läbi otsides on leidnud, et ta midagi ei anna mis teda wäärtuslikuks teeb ja teda kergemeelselt enneaegu ära heidawad, mõtlemata selle peale, mis ükskord saab olema igaweses ajas, on teised jälle nii kõwasti elu külge kinnitunud, et nad walmis oleks ei tea mis andma, kui oma maapealist elu mõne tunnigi wõrra saaksid pikendada. Üks kuninganna lubas surmatunnil miljonid kuldas sellele, kes tema kustawat elu weel üürikejeks oleks pikendanud. Paljud rõhub raske süütundmine surmatunnil, tundes et surmaga pole kõik lõppenud, et seisab weel ees üks suur ja tähtis aeg, kus peab wastust andma. See on, mis julge jumalasalga meeleheittele wiib, ahastuse ja hirmuga täidab, mis ei lasa rahuga surra roimareid, ega himude orje. Ja ka, oh häda, isegi neid ausaid ja häid inimesi, „kes kellegile ei ole kurja teinud.“

Mis see tähendab? Kui olukord niisugune on, ja ta on tõesti niisugune, eks see tunnista fiis, et ometigi tõsi ei ole, mis ilmatargad ütlevad, et teadus ja haridus see on, mis meid täieliselt wõib rahuldada ja õnnelikuks teha. Eks see tunnista, et ometigi surmaga kõik otsas pole, nagu nad julgesti armastawad kinnitada, waid see on ainult sügaw enese pettus. Surma tunnil astub see teadmine nii ühtselgesti filma ette, et kõik teaduslised tõendused, mis eitawad Jumalat, igawest aega ja kohut, kaowad, purunewad igawese kohutawa tõsiduse ees. Siin waid tunneb inimene, tihti aga kahjuks liig hilja: Midagi wäga tähtsat ja suurt puudub minul, ja sellepärast, et mul jeda pole, olen ma igawesti kadunud, õnnetu!

Ja üht asja on tarwis, hädasti tarwis, kõige kibedamast ja ilma erandita igalhele.

Ja mis see on mis inimestel nii wäga tarwis on? Neile on tarwis ühte õnnistegijat. Teda on neile kõigile tarwis. Ütlewad paljud, mis küll ütlevad selle peale, peawad nad jeda küll tühi jeks, paljud weel koguni kõige suuremaks jõleduseks, aga see on ainult see, mis meie elule fiin wõib anda niisuguse kadumata wäärtuse, et see pole kasuta ega tühi. Ja see on mis mind rahu ja rõõmuga lasseb pimedast surma wärawastki läbi minna, sest et tean, et parem ja õnnis tulewik peale jeda waewa ja risti elu ees ootab. Sest mu õnnistegija on jeda mulle ise saatnud oma kibeda kannatuse ja surmaga.

Misjulgune kallts ja õnnestaw teadmine on see uskliku hingele stin maa peal teada: Minul on üks kindlam kalju kui mitmete oletuste peale ehitud teadus, minul on üks igawene kindlus. Misjulgune õnnis rõõm täidab tema südant igapäew oma kallti õnnistegija ofaasamises elades, kui tead ja mõid ütelda (Ül. I. 7, 11): Mina olen oma armukese pärast ja minu järele on tema himu, kui tead, et su õnnistegija sind armastab, et tema oma käte peale sind on märkinud, et sa otsekui tema filmatera oled. Et sa tema läbi oled jumalalaps ja et sind lapsepärandus ootab taewas. Et sul on Pühawaimu, kes seda otsegu pitsferiga kinnitab sinu sees, kes on kindlaks pandiks igawese päranduse peale. Et sul on üks lootus, mis sind ei peta, ega jäta häbi sisse, sest et sinu südamesse on wäljalatunud Jumala armastus Pühawaimu läbi. Ja see õnnis teadmine annab su elule ülisma wäärtuse, on elu ilusamaks ofaks sellel okkalifel teel. (Rooma 5, 5.)

Kui ülirwaga rõõmustaw teadmine on see uskliku hingele: Minu nimi on elukirjas. See on õndsam ja parem teada ja südames selle tulewa ilma wäge maitsta, kui sul oleks armuannid suuri imetegustid teha, ifegi meelewaid kurje waimusid wälja ajada. (Luka 10, 20.) Kes on siis muu, kes mõib öelda, kui usklik, kes Jeesufega elab igapäew (Jef. 35, 6, 7; 41, 17, 18): Mul on ärakuwamata rõõmu ja rahu allikas, kefet maailma elu kõrbe. (Matt. 7, 24, 25.) Mul on kalju, kelle peale oma elu hoonet wõin julgesti ehitada, mida ükski torm ega lained ei wõi liigutada. (Luka 21, 25.) Kui tõuseks ahastuse weewood, kui kõiguks ja wäriks maa, kui rahwad on ilma nõuta ahastuse pärast, siiski ei karda meie mitte, siiski rõõmustawad jõgi ja tema sooned Jumala linna kõigekõrgema pühi majasid. (Laul 46, 5.) Ma wõin oma õnnistegija armastuses elada ja tunda tema armastust, mis on üle iga mõistmise. Tema kallid haawad on minu hinge warjupaigaks saanud, kus minu hing kartmata wõib warjul olla, otsekui tuike kaljupragudes. (Ül. I. 1, 14.) Ma tean mis ma usun ja et ma tühja tuule järele ei jookse. Selle pärast tahan ma unustada kõik ja ei parema, ega pahema poole waadata, waid ainult Jeesufe peale ja igawesti eesmärki filmas pidades, suure hoolega püüda, et teda kord palest palesse saan näha ja austada ja kummardada tema aus ja walgufes igawesti.

Teadaanne.

Kui Jumal aitab ja kui näha on, et „Rülm ja Iõikus“ on lugejaid leidnud, siis saab weel tulewal aastal numbri järjekorras ilmu-ma, kus igalhes, nagu selleski, mõned laulud ja pikemad ehk lühemad artiklid aset leiawad. Selleks palume lugejaid oma joowi-awaldusi saata järgmisel adresfil: J. Männik, Sakst asundus. Sakst. Üle Tapa.

juhes elavad. Meie ajal kõneldakse liigagi palju riiklikest, ühiskondlikest ja rahvuslikest ülestõnnist, aga need jäävad ainult kõlawaiks sõnadeks, sellepärast, et inimesed ise jäävad ikka wanadeks, oma soovide tahtmistele ja ihaldustele juhtes ja nende nõudmistele üksteise käest saamises suurenewad alataja, kuid kohusetundmus ja ennastalgaw töö üldsuse õnneks ja kasuks jääb ikka tahaplaanile, ehk kaub koguni! Kuhu meie iial ei waata, seal näeme seda selgeste. Ja sellepärast wõiwad siis küll elu wälised wormid ja kujud muutuda, kuid sisetult parandust, mis inimkond nii hädasti wajab, see ommeti ei too. Kui siis näeme meie, et inimesed suudawad küll ilusaid sõnu teha elu kaunimaks aretamisest, isiklikust ja wabast õigusetundest, tõe, õiguse ja headuse jumala poole püüdmisest, wendlusest wabadusest ja järnadusest, aga ei ole nende seas ommeti seda, kes need aated tõsisesse ellu wiiks, waid nad jääwad unistuspiltideks ja kaunisteks tulewiku mõttemõlgutusteks, mis iial ei saa täituma. Ainult Jumalik armastus on see eluwägi, mis seda patuhaiget ilma wõib parandada ja selle imewõim ilmub ristiusus, mis rahwuste, keisuste ja erakondade kõrged wahemüürid maha murrab ja lõikab, kes seda elawat ristiusku on vastu wõtnud, Jumaliku armastuse sidemega ühendab Kristusese Jeesuses, kui üht õnnelikku perekonda, kui Jumala lapsi, kes ühe armastuse Waimu läbi wendadeks ja õdedeks on saanud. Kal. 3, 28.

Mõtteid.

Ara otjusta wilja üle tema wälise näu järele, sest tema pealt näha iluta koore all wõib magus tuum warjul olla.

Haridus ilma elawa usuta on ainult mädanewa puu hiilgus.

Wiisakad kumbed ei tee ristiniimesi, aga kui inimesed saawad tõstuslikuteks ristiniimesteks, siis on nende kumbed ka wiisakad.

U. ii. „Ühistrüifkoda Ratweres“